

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه نحوه برخورد با استفاده‌کنندگان غیرمجاز از آب، برق،
تلفن، فاضلاب و گاز»

مقدمه

لایحه مورد بحث مطابق با آنچه در مقدمه توجیهی ذکر شده است به منظور تقویت ضمانت اجرای مربوط به استفاده غیرمجاز از خدمات عمومی (آب، برق، تلفن، گاز و فاضلاب) تدوین شده است. بررسی سوابق قانونی مربوط به این موضوع نشان می‌دهد در خصوص چگونگی برخورد با استفاده‌کنندگان غیرمجاز از خدمات مزبور، ماده (۶۶۰) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) در محاکم مورد استناد قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است ماده (۶۶۰) در سال ۱۳۸۷ مورد اصلاح قرار گرفته و مجازات حبس مقرر در آن (تا سه سال) به جزای نقدی تبدیل شده است. این ماده مقرر می‌دارد:

هر کس بدون پرداخت حق انشعاب آب، فاضلاب، برق، گاز و تلفن مبادرت به استفاده غیرمجاز از آب، برق، تلفن، گاز و شبکه فاضلاب کند علاوه بر جبران خسارت وارده، به پرداخت جزای نقدی از یک تا دو برابر خسارت وارده محکوم خواهد شد. چنانچه مرتکب از مأمورین شرکت‌های مذکور باشد به حداکثر مجازات محکوم خواهد شد (اصلاحی ۱۳۸۷/۸/۲۲). مقایسه تطبیقی مفاد لایحه با ماده (۶۶۰) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) نشان می‌دهد این لایحه دارای ویژگی‌های زیر می‌باشد:

الف) تبدیل جزای نقدی مقرر در ماده (۶۶۰) که به صورت شناور و به میزان یک تا دو برابر خسارت وارده تعیین می‌گردد به جریمه نقدی مشخص به میزان ده میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال.
ب) تعیین ضمانت اجرای جریمه نقدی برای تغییر و دستکاری در لوازم اندازه‌گیری خدمات موضوع این لایحه. لازم به ذکر است در حال حاضر برخی محاکم با توجه به عدم مقرر صریح قانونی این عمل را به منزله کلاهبرداری تلقی می‌کنند.

ج) تغییر مرجع رسیدگی‌کننده از مراجع قضایی به سازمان تعزیرات حکومتی برای رسیدگی به موضوع استفاده غیرمجاز از خدمات مذکور و دستکاری و تغییر در لوازم اندازه‌گیری این خدمات.

د) پیش‌بینی قطع انشعابات مشترکینی که بهای مصرفی را در مهلت مقرر پرداخت نمی‌کنند (در حال حاضر قطع انشعابات مشترکینی که دارای بدهی معوق هستند براساس آیین‌نامه‌های مربوطه انجام می‌شود).

ه) اعطای اختیار به دستگاه‌های ذیربط جهت تأمین موقت خدمات عمومی موضوع این لایحه برای کسانی که به دلایلی همچون ساخت‌وساز غیرمجاز فاقد شرایط لازم برای دریافت انشعابات مزبور می‌باشند.

مشخصات لایحه
دوره دهم - سال اول
شماره ثبت:
۷۳
شماره چاپ:
۸۴
تاریخ چاپ:
۱۳۹۵/۴/۲۴
معاونت پژوهش‌های
سیاسی - حقوقی
دفاتر: مطالعات حقوقی
مطالعات انرژی،
صنعت و معدن
مطالعات ارتباطات و
فناوری‌های نوین
مشخصات گزارش
شماره مسلسل:
۲۴۰۱۵۰۱۱
تاریخ انتشار:
۱۳۹۵/۶/۳۱

ارزیابی مفاد لایحه

۱. با عنایت به اینکه در حال حاضر مطابق ماده (۶۶۰) برای استفاده غیرمجاز از خدمات عمومی جزای نقدی تعیین شده است و در این لایحه نیز برای این رفتار جریمه نقدی در نظر گرفته شده است لذا به منظور تسریع در امر رسیدگی به پرونده‌ها مناسب است که این موضوع در صلاحیت سازمان تعزیرات قرار گیرد.
۲. در ماده (۱) عبارت «یا با داشتن لوازم اندازه‌گیری» دارای ابهام است و مشخص نیست مقصود چه فرضی می‌باشد. این عبارت در متن ماده (۶۶۰) هم نمی‌باشد.
۳. در خصوص بند «ب» ماده (۱) مبنی بر: «در صورت تکرار، علاوه بر حداکثر جریمه قید شده در بند «الف»، قطع انشعاب به مدت ۳ تا ۶ ماه»، این مورد فقط دارای موضوعیت در خصوص دارندگان حق انشعاب بوده و لذا برای آن دسته از اشخاص که حق انشعاب ندارند، لازم است تدابیر سختگیرانه‌تری لحاظ شود. پیشنهاد می‌شود ضریبی از حداکثر جریمه مندرج در بند «الف» در حد ۱/۵ تا ۲ برابر پیش‌بینی شود.
۴. در خصوص بند «ج» ماده (۱) ظاهراً مقصود این بوده که نسبت به موارد مذکور در این بند رویکرد سختگیرانه‌تری وجود داشته باشد لذا لازم است تصریح شود در این موارد مرتکبین در همان مرتبه اول به حداکثر جریمه محکوم می‌شوند همچنین در خصوص قطع انشعاب آنها نیز باید تصریح شود.
۵. در خصوص ماده (۳) نکات ذیل قابل توجه می‌باشد:
 - الف) با توجه به اینکه مفاد این ماده موجب توسعه خدمات مربوط به این لایحه (خدمات آب، برق، گاز، فاضلاب و ...) بدون توجه به شرایط قانونی حاکم بر این نوع توسعه و خدمات خواهد بود، جهت جلوگیری از هرگونه توسعه شهری و غیرشهری برنامه‌ریزی نشده، این ماده نیازمند بازنگری جدی و پیش‌بینی همه ابعاد کارشناسی می‌باشد.
 - ب) در مواردی که افراد به دلیل ساخت‌وسازهای غیرمجاز فاقد شرایط دریافت حق انشعاب می‌باشند تأمین موقت خدمات عمومی برای ۶ ماهه نمی‌تواند مشکل را به‌طور اساسی برطرف کند و بعد از مهلت ۶ ماهه وضعیت آنها به حالت فعلی برمی‌گردد.
 - ج) با توجه به اینکه در این ماده دستگاه‌های ذیربط در تأمین خدمات دارای اختیار می‌باشند چه بسا عده‌ای که مشمول بهره‌مندی از این اختیار دستگاه اجرایی قرار نمی‌گیرند مطابق ماده (۱) این لایحه متخلف محسوب می‌شوند. از این رو در این ماده به نوعی تبعیض ناروا دیده می‌شود که مغایرت با قانون اساسی خواهد داشت.
 - د) به نظر می‌رسد مفاد ماده (۳) از جمله مواردی است که شأن برنامه‌ای دارد لذا مناسب‌تر آن است که این ماده با رعایت همه ابعاد آن در قانون برنامه ششم که در حال حاضر در مجلس شورای اسلامی در حال بررسی می‌باشد مورد توجه قرار گیرد.
۶. لازم است در این لایحه در خصوص پرونده‌هایی که در حال حاضر به موجب ماده (۶۶۰) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) در محاکم قضایی در حال رسیدگی می‌باشد تعیین تکلیف شود.
۷. با توجه به ضرورت تنقیح قوانین لازم است در صورت تصویب نهایی مفاد این لایحه که صلاحیت رسیدگی را به سازمان تعزیرات می‌دهد اولاً به نسخ ماده (۶۶۰) تصریح شود ثانیاً مواد (۱) و (۲) به قوانین مربوط به تعزیرات ملحق شود.
۸. با توجه به استفاده غیرمجاز از بستر مخابراتی و ارتباطی کشور و حجم خسارات بالای وارده به دولت، پیشنهاد می‌شود که این موضوع نیز در متن این لایحه مورد توجه قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

با عنایت به اینکه در حال حاضر در خصوص دستکاری و تغییر در لوازم اندازه‌گیری در خدمات موضوع این لایحه، مقررہ صریح قانونی وجود ندارد و همچنین راجع به امکان قطع انشعاب مشترکینی که بدهی معوق دارند اگرچه در حال حاضر مطابق آیین‌نامه‌های مربوطه عمل می‌شود ولی حکم صریح قانونی در این رابطه وجود ندارد، تصویب لایحه با اعمال اصلاحات مذکور در این گزارش پیشنهاد می‌شود.

